

ÅRSMELDING 1988

**OPPLAND SAU- OG
GEITALSLAG**

• Øremærker • Bjøller • Klaver

**Vi er Skandinavias ledende leverandør av merkeutstyr.
Vi har blitt det p.g.a. utvalg, kvalitet, service og pris!**

ØREMÆRKER

PAT småfemærker, pr. 100 stk.	kr 85,00
Pristillegg for farging	
Rød, blå, gul eller grønn, pr. 100 stk.	kr 15,00
PAT påsettningstang	kr 80,00
COMBI småfemærke, upreget	kr 2,40
COMBI småfemærke, preget én side	kr 3,20
COMBI småfemærke, preget to sider	kr 4,00
COMBI påsettningstang	kr 235,00

**Vi kan nå prege navn på COMBI plastmerker.
12 bokstaver (6 pr. linje).**

BJØLLER FOR SAU

6,5 cm høy (målt uten ring)	kr 20,00
7,5 cm høy (målt uten ring)	kr 21,00
8,0 cm høy (målt uten ring)	kr 24,00

BJØLLER FOR KALV OG STORFE

9,0 cm høy (målt uten ring)	kr 30,00
10,0 cm høy (målt uten ring)	kr 39,00
12,0 cm høy (målt uten ring)	kr 49,00

KLAVER MED BJØLLER

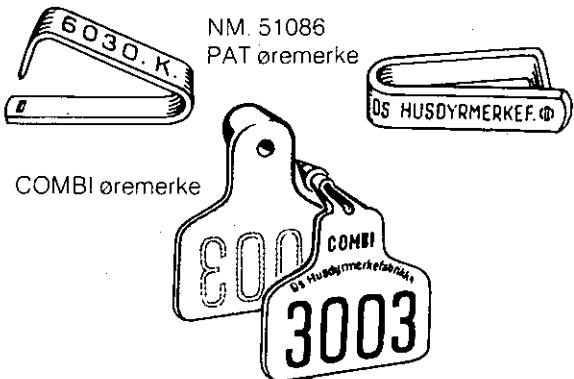
BF-bjølleklave m/6,5 cm bjølle	kr 31,00
BF-bjølleklave m/7,5 cm bjølle	kr 32,00
BS-bjølleklave m/6,5 cm bjølle	kr 32,00
BS-bjølleklave m/7,5 cm bjølle	kr 33,00
BS-bjølleklave m/8,0 cm bjølle	kr 36,00
BL-bjølleklave m/6,5 cm bjølle	kr 39,00
BL-bjølleklave m/7,5 cm bjølle	kr 40,00
BL-bjølleklave m/8,0 cm bjølle	kr 43,00

Innstempling av navn/adresse

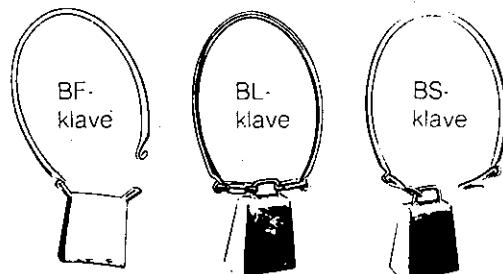
er inkludert i prisene.

Oppgi saueraise ved bestilling av klaver.

PAT metall øremærke er i dag det desidert mest brukte øremærke i Skandinavia. Kombinert med våre COMBI plastmerker i det andre øret, det ideelle øremærkesystem.

**Alle klaver lages nå i 1'' bredde.
Dette gir bedre og sterkere lås.
Behagelig og formstabile klaver for
dyrene.**

**Vi har gjort BL-klaven enda bedre.
Nå leveres bjøllefestet i RUSTFRITT STÅL!**

Priser eksklusive mva.

**For utførligere opplysninger, be om vår nye
vareliste, som sendes gratis.**

OsHusdyrmerke-fabrikk a/s

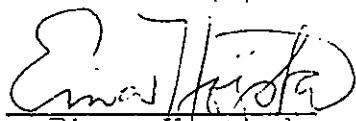
2550 Os i Østerdalen · Tlf. (064) 97 205 · Kl. 7.30-15.30, ikke lørdag

OPPLAND SAU- OG GEITALSLAG

Styret takkar med dette alle våre annonsørar for den støtta dei har gjeve til laget ved å annonser i årsmeldinga. På grunn av denne støtta er det muleg å gje ut årsmeldinga til alle våre medlemmer.

Vi vil derfor oppmøde våre medlemmer om å vurdere tilboda i annonsene før dei gjer sine valg.

Einar Høystad

formann

Kolbjørn Jørstad
Kolbjørn Jørstad

Anders Svare
Anders Svare

Olav Helleberghaugen
Olav Helleberghaugen

Ivar Stenerud
Ivar Stenerud

SAKLISTE FOR ÅRSMØTET I OPPLAND-SAU OG GEITALSLAG
PÅ BEITOSTØLEN HØYFJELLSHOTELL 16.-17.FEBRUAR 1989.

1. Opning
2. Godkjenning av innkalling og sakliste.
3. Opprop.
4. Konstituering. Valg av dirigent, sekretær og to til å skrive under møteboka.
5. Årsmelding for 1988.
6. Regnskaper for 1988.
7. Godtgjersle til formannen for 1988.
8. Saker som lokallaga vil ha behandla.
9. Orientering frå Hed-Opp.
10. Utdeling av utmerkelser og premiar.
11. Valg:
  - a) formann for 1 år.
  - b) 2-to styremedlemmer for to år.
  - c) 5 varamedlemmer til styret for 1 år.
  - d) revisor for 1 år.
  - e) utsendinger til årsmøtet i NSG.
personlege varafolk for desse.
  - f) 2-to medlemmer med varamedlemmer til valgnemnda for to år.
12. Arbeidsoppgaver for 1989.
13. Tid,stad og opplegg for årsmøtet 1990.
14. Avslutning.

STYRET.

MELK STYRKER

Kalsium er det viktigste mineralet i melk. Enten du drikker skummet, lett, hel, söt eller syrnet melk spiller ingen rolle når det gjelder kalsium — innholdet er likt i all melk. Greit å vite — ikke sant?

MELK — din naturlige kalsiumkilde

NORSKE MEIERIER

ÅRSMELDING

FOR OPPLÅND SAU-OG GEITALSLAG 1988.

STYRET.

Formann: Einar Høystad, Ringebu, N.formann Kolbjørn Jørstad, Volbu,
styremedlemmer: Olav Hellebergshaugen, Vågåmo, Anders Svare, Vågåmo,
Ivar Stenerud, Kolbu.

Kasserar/sekretær: Håkon Sigstad, Kvam

Regnskapsførar:Ringebu og Fåvang regnskapslag.

Gjætarhundnemnd: Formann Lars Romsås, Fåvang, medlemmer: Knut
Nils Windingstad, Rogne, Gunnar Randen, Vågåmo og Tor Geir Ulstein,
Reinsvoll.

Rovdyrnemnd: Formann: Eivind Fossum, Øyer, medlemmer: Gudmund
Skotte, Lesja og Jørn Rødølen, Otta.

Geitalsnemnd: Formann: Ola Klypen, Vinstra, medlemmer: Solveig
Kvam, Grindaheim og Oluf Reidar Kvålshagen, Lom.

ORGANISASJONSSAKER:

Årsmøtet 1987 var på Nymoen, Søndre Land lørdag 13.februar 1988.
Nordre Land og Søndre Land sau-og geitalslag var lokal arrangør.
Desse laga hadde lagt til rette for eit vellykka arrangement.
Formannen i S.Land sau-og geitalslag Olav Storsveen ønskte vel møtt
på vegne av arrangørlaga. Varaordførar i S.Land Ellen Haldis
Magnussen ønskte årsmøtet velkommen til S.Land og orienterte litt
om kommunen.

I formannen sitt fraver ønskte n.form Kolbjørn Jørstad alle vel møtt
til årsmøtet og takka for gode velkomstord. Han reflekterte litt
over småfehaldet si stilling i dag, som han mente var noko dyster
og han mente det ville bli stilt store krav til småfehalarane i
åra som kjem.

Det møtte 55 utsendingar fra 28 lag. 7 lag hadde ikkje utsendingar
på møtet.

Fylkeslaget sin statuett til beste avkomsgranska ver i 1987 vart
tildelt Turid og John Eggan, Sel for Skattin 8620684 ind. 125.
Premien for beste avkomsgranska bukk gjekk til Kjellaug og Andris
K.Lykken, Beito for bukken 5711-indeks 116.

På møtet orienterte konsulent Arne Maurtvedt i NSG om forslaget
til den nye "Gjerde- og beitelova."

På årsmøtet i Norsk sau-og geitalslag i Bergen møtte 7 utsendingar
frå Oppland: Kolbjørn Jørstad, Olav Hellebergshaugen, Anders Svare,
Ivar Stenerud, Lars Romsås, Anders Sørflaten og Håkon Sigstad.

Form. Einar Høystad fekk forfall i siste liten, og ingen varamann kunne møte på stutt varsel.

Einar Høystad er medlem av representantskapet i NSG.

STYRET SIN AKTIVITET.

Styret har hatt 6 styremøter og behandla 66 saker. Det er det same som året før. 2 av styremøta har vore fellesmøte med avlsrådet for sau.

Laget har som vanleg sendt uttale til partane i jordbruksforhandlingane.

Ellers har laget sendt uttale til NSG om framlegg til ny "Gjerde- og beitelov".

Her sette fylkeslaget ned ei nemnd som gjekk gjennom alt materiell og laga eit utkast til uttale for fylkeslaget. Utkastet vart i heilheit sendt som fylkeslaget's uttale. Nemnda bestod av Ole Ringen, Sigurd Krekke og Johs. Finborud.

Laget arrangerte weekendseminar for sau på Valdres høyfjellshotell i januar-88. Her deltok ca. 100 personar frå heile fylket, i tillegg og nokre få frå Hedemark. Det syner seg at det er stor interesse for slike kurs, og styret har planlagt eit nytt seminar på Venabu i Ringebu i slutten av jan.-89.

Styret har sendt oppmoding til Hed-Opp om å gje tilbakemelding til produsentane om ulla som blir levert. Her vil vi ha beskjed om feil med ulla, behandlinga o.l.

Fylkeslaget har nå fått sin nye diplom. Kunstharen er Harald Sween frå Vågå.

Det vart i år arrangert eit N.M. i saueklipping i Bergen. Dette skulle vera ei prøve. I samarbeid med Hed-Opp sende Oppland sau- og geitalslag 3 klipparar til mesterskapet. Og desse gjorde ein fin insats. Harald Synsterud vart nr. 3. og Torleif Hauf nr. 4. Både desse er frå Hed-Opp, Lillehammer.

Laget har nå 2007 medlemmer. Dette er ein nedgang på 121 medlemmer frå året før. Det er imidlertid enkelte lag som har ettersendt enkeltmedlemmer i desember som ikkje er med i desse 2007, men ein ganske stor nedgang er det likevel.

ÅRSMELDINGAR FRÅ LOKALLAGA.

I år som før er det få lag som har sendt årsmelding for 1988. Mange lag har ikkje årsmøte før i januar, og har dermed ikkje fått sendt årsmeldinga si enda. Aktivitetane i lokallaga er ulike. Enkelte lag driv godt og har mange saker på programmet, men andre er meir passive. Fleire lag har hatt fagkveldar med ulike emner. Nokre lag melder og om studieringar. Organisert verehald er aktuelle saker serleg for lag der det ikkje er ringar. Interessa for bruk av gode verar aukar, Også i haust vart alle verane som fylkeslaget hadde til overs selde, og det vart og i minste laget.

SMAFEDAGAR.

Geitdag vart arrangert på Klones i Vågå 6.august. Her deltok bla. Statskonsulent Skjevdal, fylkesagronom Haavi o.fl. Geitdagen vart avslutta på geitsetra i Grinningsdalen. Vågå sau-og geitalslag stod som lokal arrangør og tok seg av den gode serveringa. Frammøtet var godt i det fine veret. Det deltok folk både frå Oppland, Hedemark, Buskerud og Sogn.

Sauedagen i år var på Liumsetra i Gausdal med V.Gausdal sau-og geit som lokal arrangør. Her deltok Terje Holen frå Norsk Bonde-og småbrukarlag, Arne Valheim frå Hed-Opp, Drabløs frå NSG o.fl.

Temaene her var fleire, men mykje tid gjekk med til prat om Bq-situasjonen. Også her var frammøtet bra. V.Gausdal sau-og geitalslag stod for god servering.

Takk til både Vågå og V.Gausdal for fine arrangement.

SMÅFEHOLDET I OPPLAND

Ettervirkningen etter det radioaktive nedfallet skapte nye vanskter for sau- og geiteholdet i 1988. Sterk auke i radioaktivt Cesium i sau og lam fra midten av august førte til atskillig lengre nedføringsperiode for store deler av saubestanden i fylket. For å nå målet om at alt kjøtt skulle bli berget til menneskemat måtte det til atskillig ekstraarbeid utover høsten med organisering av måling av levende dyr og ikke minst opplysningsarbeid om gjennomføring av nedføringsperioden.

Også i år har sauetallet gått ned - omlag 3,6 % - mot 9,1 % i fjor. Dette tyder på en viss stabilisering, men dersom problemene med nedføring p.g.a. radioaktivitet fortsetter i samme omfang som i år er det fare for at mange går trett og slutter med sau.

Pr. 1. januar 1988 ble det søkt om produksjonstillegg for 86.565 sau. Dette er en nedgang på 3.207, eller 3,6 %. Foreløpige tall pr. 1. januar 1989 tyder på en fortsatt nedgang på 3 % også i 1988. På landsbasis er det 47200 færre sauere enn forrige år: -2,1% (1/6-88)

Geiteholdet går tilbake i noen bygder, men med endel nyestableringer i andre bygder holder det seg stabilt på 5.499 mjølkegeiter og 1.414 unggeiter - i alt: 6.913 mot 6.959 i 1987.

Tabellen nedenfor viser utviklingen i sau- og geiteholdet basert på utvalgstellinger pr. 20. juni for sau og 1. august for geit:

	Oppland		Landet	
	Sau	Geit	Sau	Geit
1959	108.971	17.419	1.806.000	100.900
1969	125.534	9.262	1.841.138	91.168
1979	137.019	5.569	1.886.000	73.000
1984	200.500	7.338	2.372.000	100.500
1987	195.600	6.959	2.254.200	78.253
1988	186.100	6.913	2.207.000	75.609

SAUEKONTROLLEN i Oppland omfatter 632 buskaper med 33.706 v.f. øver i 1988. Dette er 29 % av buskapene og 42 % av sauene i fylket. 6 beseetinger med 418 øyer sluttet siste året. Sjøl om vi har relativt stor tilslutning til sauekontrollen i forhold til de fleste andre fylker er det likevel et mål å øke tilslutningen. Vi har framleis alt for mange saueholdere som "driver på slumpr" og med det følger det sjeldent noen positiv utvikling.

Ved høstveginga ble det registrert vekt på 53.592 lam - fordelt på 1,79 lam pr. voksen øye og 0,99 lam pr. gimre - (mot h.h. 1,77 og 0,97 i 1987). Avdråtten er beregnet til 67,6 kg ved 145 dagers alder mot 63,8 kg på landsbasis.

Det er fortsatt stor variasjon buskapene i mellom. Noen flokker kan vise til mer enn 100 kg, mange mellom 80 og 100 kg, de fleste

mellan 60-80 kg, men framleis har vi for mange under 50 kg.

Effektivitetsnormene forutsetter en avdrått på omlag 67 kg pr. v.f. søye (28 kg kjøtt). Med lägere avdrått vil inntekta bli lägere enn modellbruket forutsetter.

Årsakene til store variasjoner i avdrått går først og fremst på miljømessige forhold. Her spiller eierens dyktighet og interesse störst rolle, men også de naturlige vilkåra for sauehold på vedkommende gard og hvordan saueholdet er tilpasset drifta forøvrig.

AVLSTILTAK FOR SAU

Avlsutvalget for perioden 01.01.88-31.12.1989 består av

Håkon Sigstad, Kvam, formann
Anders Sørflaten, Etnedal
Jon Ødegård, Ringebu
Olav Haavi, Biri

Utvalget har hatt 5 separate møter og behandlet 21 saker. En har dessuten deltatt i styremøter i fylkeslaget. En har deltatt på fagseminar om sau i fylkeslagets regi, og har avviklet møte med Landsrådet for sauavl og værringene.

Har holdt det ordinære møtet med værringene om fordeling av eliteværer og andre spørsmål i forbindelse med avlsarbeidet.

Har hatt møte med representanter for værringene om avvikling av slaktegranskingsa i forbindelse med Bq-situasjonen.

Avlsutvalget er spesielt pålagt ansvaret for avkomsgranskning av værer, uttak av prøveværer og fordeling av eliteværer til ringene. En hovedoppgave er også å medvirke til at de øvrige avlværene blir fordelt så rettferdig som mulig til saualslag og private besetninger utenom ring.

Dette arbeidet har etter hvert fått stort omfang, men med utmerket samarbeid mellom ledelsen i den enkelte ring, sauekontrollen, fylkeslaget, avlsutvalget, og andre impliserte ser disse oppgavene ut til å ha blitt løst på en tilfredsstillende måte. Felleskassa for værringene er svært viktig i dette arbeidet - spesielt for en best mulig fordeling av avlværene og utjevning av kostnadene ved værringarbeidet.

Værringene.

18 ringer var i drift sesongen 1987/88. 298 prøveværer fikk beregnet indeks. Av disse var 84 spelværer, 203 værer av dala og krysninger og 11 pelsværer. 13.454 søyer i 251 besetninger var med i avkomsgranskingsa. 306 prøveværer og 66 eliteværer + endel seminværer var med ved sesongstart.

134 værer fikk indeks 103 eller bedre og dermed godkjent for videre bruk i avlen. 55 av disse fikk indeks 110 eller mer, derav 2 stk. over 120.

Kåringensr. 8722092 fra ring 56 fikk indeks 121 og høyest i fylket. Væren er født hos Liv og Syver Berge, Vågå og får fylkeslagets avlsstatuett for 1988.

Av spelværene fikk 8721578 fra ring 41, 8722041 fra ring 43 og 8721916 fra ring 45 - alle indeks 117.

Pelsværen 8722420 fikk indeks 120 og 112 i pelsindeks, og er klart beste samlet indeks vi har oppnådd på pelsværer siden pelsringene startet i 1980.

Interessen for å bruke værer med avlsindeks er gledelig stor og alle ble omsatt. I tillegg er det også i år gitt tillatelse til kjøp av noen værer fra Hedmark og Trøndelag.

For avlssesongen 1988/89 er omfanget av værringdrifta praktisk talt det samme som forrige sesong. 310 prøveværer skal gransknes (mot 302 i 1987). I noen ringer er det gått ut en og annen besetning, men noen nye er kommet til.

Medlemstallet er nå 251 som i fjor.

Flokkstørrelsen i snitt er 61 mot 62 i fjor (etter oppgaver ved sesongstart).

64 eliteværer + semin (i 3 ringer) vil sørge for godt utvalg av værlam for kåring til høsten.

Oversikt over værringer i drift 1988/89:

Ring nr.	Antall medl.	Herred (område)	Rase	Antall søyer	Antall prøve- værer	Antall elite værer
41	17	Ø. Toten	Spæl	700	17	4
42	15	S.-N. Fron	"	950	21	5
43	17	Vågå/Lom	"	877	15	3
44	10	Aurdal/Etnedal	"	800	16	3
45	22	Fåvang	"	730	16	3 + S.
46	12	Fåberg	Dala	870	15	3
47	12	Øyer	"	900	18	3
48	21	Fåvang	"	840	17	3
49	16	Ringebu	"	1000	20	5 + S
50	12	Sør-Fron	"	1235	24	5
51	10	Sel	"	700	14	3
52	14	Nord-Fron	"	950	21	5
53	11	Biri	"	1100	20	4
54	9	S.Aurdal	"	627	11	2 + S.
55	13	Ø. Slidre	"	730	15	3
56	16	Vågå	"	840	20	4
59	14	Lesja	"	1040	17	4
60	10	Dovre	Pels	478	11	2
<hr/>		251		15.367	308	64

Sauemønstringer.

Ved 22 kåringssjå møtte det 2425 værlam og 1038 ble kåret.
I 1987 ble det kåret 1142.

Fordelt etter rase:

	1988	1987
Dala værlam	566	554
Rygja	105	132
Sjeviot	15	29
Steigar	13	9
Krysninger		1
Spelsau	258	306
Pelssau	81	111
	1038	1142

Det ble kåret 104 færre værlam i 1988 enn året før. Dette fordeler seg med 48 på spel, 27 rygja, 14 sjeviot og 30 pelsværlam, mens det ble kåret 12 flere dala og 4 flere steiger-værlam. Nedgangen i kåra spelværlam skyldes vesentlig strengere krav til ull etter nye retningslinjer. Strengere pelsbedømmelse har redusert antall kåra pelsværlam. Korrigering av rasekoder i saukontrollen har redusert tilgangen på værlam av rygja og sjeviotrasen. Dette er også små populasjoner som det er lite vunnet ved å holde på som reine raser her i fylket.

Hos Karl L. Riise er analysert omlag 500 ullprøver. Alle prøveværer som er satt inn i ring har ullanalyse, dessuten er 258 analyser av spelværlam utført på Ullaboratoriet.

I tillegg til værlamkåringa ble det ved sauesjåa kåret 151 saulam (møtt 295). 50 øyer ble vist. 17 fikk 1. pr., 24 nådde 2. pr. og 0 stk. 3. pr. Av 34 gimirer med lam oppnådde 22 stk. 2. pr. og 4 stk. 3. pr. (gis ikke 1. pr.). I alt ble 3295 sau og lam framstilt for bedømming, derav 411 værlam i pelsring 60.

AVLSTILTAK FOR GEIT

Avlsutvalget har bestått av Nils J. Lykken, formann, Gunnar Breivik, Kai Valbjørn Løchen og Olav Haavi, sekretær.

Det er holdt 2 møter og behandlet saker.

Instruksen for Avlsutvalget pålegger en bestemte arbeidsoppgaver:

1. Organisere avkomsgransking av bukker.
2. Uttak av prøvebukker for gransking i ring.
3. Fordеле elitebukker til ringene.
4. Organisere og lede arbeidet med kåring av bukkekje.

Gjennomføring av arbeidet skjer i samarbeid med styrrene i bukkingene, geitekontrollen og Landsrådet for geitavl.

Avkomsgranskinga foregår i 5 bukkinger og arbeidet hadde følgende omfang sesongen 1987/88:

Ring nr.	Antall årsgeit bukker	Elite bukker	Prøvebukker 1 - 2 år	Res. og ventebukker	Bukker god- kjent for tilskott 1988
51	309	Semin	3	6	3 - 0
52	752	4 + "	9	12	6 + 1
53	812	Semin	8	14	5 + 0
55	710	3	6	13	0 + 2 + 1
56	480	3	4	8	0 + 2 + 1
3063				14 + 5 + 2	

21 bukker fikk beregnet indeks for avlsverdi i 1988. Av disse får vi tilskott til 14 stk. etter ett år og 5 etter 2 år.

Målet er å få gransket flest mulig bukker etter ett år, og vi er ikke fornøyd med resultatet i år. Enkelte ringer har ikke fulgt opp godt nok.

Det synes realistisk å regne med å få gransket 1 bukk pr. 100 årsgeiter, dersom medlemmene fulgte opp ringledelsens pålegg og anvisninger.

Følgende bukker har fått beregnet 1.g- avlsverdi i 1988:

Ring nr.	Kår.nr.	Indeks	Kår, nr.	Avlsv.jur
51	7090	100 x	86	5
	7096	99 x	"	3
	7106	105 x	"	8
52	6608	99 x	85	7
	7094	111 x	86	6
	7101	94 x	"	6
	7103	93 x	"	3
	7115	99 x	"	8
	7118	101 x	"	7
53	7092	107 x	86	5
	7098	102 x	"	7
	7113	111 x	"	7
	7116	103 x	"	10
	7127	103 x	"	8
55	6193	96	84	-
	6612	102	85	5
	6632	104 x	"	9
56	6165	108	84	-
	6606	99	85	5
	6651	98	"	9

x = foreløpig indeks.

Bukk nr. 6607: indeks 113 har høyest endelig indeks i 1988. Den har 35 døtre i 5 flokker og avlsverdi for jur er beregnet til 5 (30 døtre bedømt).

Bukken er født hos Kai Valbjør Løchen, Vågåmo og er gransket i ring 52 Vågå.

Bukk nr. 7094 fra Klones, Vågå fikk 111 i foreløpig indeks og 6 poeng i avlsverdi for jur. Den er gransket i ring 52.

Bukk nr. 7113 f. hos Ola A. Bergo, Beito fikk også foreløpig indeks 111 x med 7 poeng i avlsverdi for jur. Den er gransket i ring 53.

Bukk nr. 6607 innstilles til Oppland sau- og geitalslags premie for 1988.

Geitesjåa 1988.

Det er holdt kåringssjå for bukkekje i Beito i Valdres, Lom, Vågå, Dovre/Lesja og Nord-Fron.

Oppstillinga nedenfor viser frammøte, kåring og premierung ved sjåa i 1988:

	Bukkekje		Geiter			Møtt i alt	
	Møtt	Kåra	Møtt	1.pr.	2	3	
Beitø	33	28					33
Lom, møtt i Vågå	2	2					2
Vågå	12	10					12
Dovre/Lesja	2	2	10	1	6	3	12
Vinstra, N.Fron	12	6	44		9	30	56
	61	48	54	1	15	33	114

27 bukkekje + 6 reserver ble tatt ut til gransking for avlsverdi i ring. Dessuten ble det solgt 4 bukkekje til ring 147 i Veitoststrand i Sogn og Fjordane. De fleste av de øvrige er solgt privat.

Landsrådet godkjente 8 bukker til bruk i semin i år og 1 av disse kom fra våre avlsringer - nr. 6169 fra ring 52.

For å få stor variasjon i avlsmaterialet og avkom etter de beste dyra stimuleres det til påsett av bukkekje etter de to beste geitene i hver besetning.

Gransking av avlsverdi på bukker er tidkrevende. Målet er å få så mange geitkje i produksjon første året etter at bukkene ble tatt i bruk at avlsindeks kan beregnes. Det blir derfor lagt ned mye arbeid i å organisere kontrollert påsett etter prøvebukkene. Felleskassa yter tilskott pr. påsatt kje når påsattet er bestemt av avlsledelsen. Dette gir endel ekstraarbeid for ringleder og geitekontrollen, men med den store interesse som disse viser er det grunn til å regne med flere granska bukker og kortere granskingstid.

For å få fram variasjonen i arvemassen er det viktig at dyras produksjonsevne blir nyttet fullt ut ved normal føring. Trange mjølkekvote og relativt store tilskott pr. geit uavhengig av produksjon kan virke uheldig på avlsarbeidet. Dette er et problem som bør tas i betrakning når jordbruksavtalen skal utformes.

Når det gjelder problemet med kasting som endel besetninger er plaget med venter vi på resultater fra undersøkelser som vetrinærvesenet er i gang med. En etterlyser også en erstatningsordning som geiteholderen er tjent med.

Organisert beitebruk.

Fylkesutvalget for organisert beitebruk for perioden 01.01.86-31.12.89 består av:

Johs. Finborud, Øyer	Varamann: Anders Svare, Vågå
Gunnar Skaaren, Ø. Slidre	" Anders M. Hovdet, S.Aurdal
Ole Ringen, Ringebu	" Ola G. Gjevre, Vang
Olav Haavi, Biri (formann)	" Olav Bratberg, Redalen

Skaaren og Finborud er oppnevnt etter forslag fra Oppland sau- og geitalslag, mens Ringen og Haavi representerer landbruksetatene.

Utvalget har hatt 2 møter og behandlet 33 saker. I tillegg er 89 søknader om ordinært tilskott behandlet ved fylkeslandbrukskontoret.

Tilslutningen til organisert beitebruk ble redusert med 122 saudeflokker og antall sau sluppet på beite med 7888 (- 4,4 %).

År	Flokker	Antall sau	Tap på beite sau	Tap på beite lam	Taps%	Tilskott
1985	1914	173.808	1095	3665	2,74	626.190
1986	1987	180.211	1212	4149	2,97	629.053
1987	1865	172.323	1085	3706	2,78	648.774

I 1987 var 88 % av sauen i fylket registrert i saubetelaga mot 87 % i 1986. Middel flokkstørrelse er 92,4 stk. mot 91 i 1986. 2 nye lag med 17 medlemmer er godkjent i 1988. Flest flokker er gått ut i Ø. Toten - 31, Lillehammer - 15 og Vang - 14.

Med tapsprosent 2,78 i snitt for hele fylket ligger vi blant de beste i landet. Men mange beitelag har en taps% mellom 1-2 så det er ennå noe "å gå på" for lag med dårligere resultat. Noen områder er mye plaget med freda rovdyr og her vil tapene år om anna bli store også om tilsynet er godt.

Fylkesutvalget har i 1988 hatt kr. 137.500,- til disposisjon. 18 søknader fra beitelag om tilskott til tiltak som tar sikte på å minske tapet av sau og lam i beitetida, og gjøre tilsyn og sanking mer effektivt ble innvilget med kr. 112.484,- i alt.

Dessuten har samordningsutvalget innvilget 2 søknader med i alt kr. 185.000,- i tilskott til sperregjerder og inngjerding av seterbeite.

Det er ikke holdt kontaktmøter i år, men laga er orientert om tilskottsordningene gjennom rundskriv. De lokale landbrukskontor har god kontakt med saubetelaga, planlegger og kostnadsberegner aktuelle tiltak og behandler alle søknader før de blir sendt til fylkesutvalget.

Mange beitelag burde i større grad gjøre seg nytte av den service de kan få på landbrukskontoret.

Problemene med radioaktive utmarksbeiter har ført til mye ekstra arbeid for mange beitelag og laga har gjort en stor innsats for å få fram sau til måling m.m.

KONSEKVENSER FOR SAUEHOLDET I OPPLAND p.g.a. HØG RADIOAKTIVITET I UTMARKSBEITENE

Med bakgrunn i erfaringene fra 1987 ble det lagt opp til bedre informasjon og planlegging av tiltak i forbindelse med forventet nedføring av sau.

Landbruksdepartementet sendte ut sitt småskrift allerede i april til alle husdyrholdere i berørte områder.

De første målinger av radioaktivitet i levende dyr på utmarksbeite ble foretatt i slutten av juli. Analysene så lovende ut og det var grunn til å vente pålegg om nedføring i noe mindre omfang enn året før.

Men nye målinger i midten av august avslørte at dyra hadde tildels svært høge verdier for radioaktivt Cesium. Målinga av levende dyr ble trappet opp og nedføringstida forlenget stadig vekk. Anmodning om tidlig sinking ble sendt ut og mye sau og lam ble satt på heimebeite allerede i slutten av august og begynnelsen av september. Parolen var at også i år skulle all sauens føres ned til under 600 Bq pr. kg kjøtt slik at alt som skulle slaktes kunne brukes til mat for mennesker.

Listene fra fylkesveterinæren pr. 6. oktober over pålagt nedføring viste at i 11 kommuner med i alt omlag 100.000 sau og lam var berørt av 8 ukers nedføring eller mer. (50 % av all sau i fylket).

13	beiteområder	var pålagt	9	uker eller mer.	}
26	"	"	8	"	
13	"	"	6	"	
44	"	"	3-5	"	

86 % av
all sau i
fylket.

Det meste av sauens var føret ned og levert til slakt i løpet av november, men likevel var det 84 besetninger igjen til desember og noen til første halvdelen av januar. Bare en liten besetning fikk tillatelse til å slakte uten fullført nedføring.

I september ble det søkt om tillatelse til slakting av 2 større besetninger som hadde svært høye Bq verdier.

Departementet avslo søknadene og begge fullførte nedføringa, men de siste dyra måtte føres helt til januar 1989.

Skal dette bli situasjonen flere år framover vil konsekvensene bli store for slike besetninger.

Saueholdet her i fylket er basert på at de fleste slaktelamma skal leveres til slakt straks etter at de er tatt hjem fra fjellbeite.

Omlag 20. oktober - 1. november bør sører og lam som skal parres (livdyr) settes inn for klypping og spesialføres fram til parringa.

Har en samtidig det meste av slaktesauen på nedføring vil det bli hard belastning med mye ekstra arbeid, pass og omtanke. Dette m.a. fordi en hverken har nok grovfør eller skikket hussdyrrom. Dette fører igjen til provisorier som er lite rasjonele og dermed arbeidskrevende.

Dette sier seg sjøl at skal vi fortsatt få samme nedføringstid som i høst vil saueholdet på mange bruk bli lagt ned. Pr. 1/1-88 var det 2.155 bruk med sau som søkte om produksjons tillegg. Skulle en stor del av disse saueflokkene bli borte vil det få store konsekvenser både i form av tapt inntekt og tapte arbeidsplasser.

Sauen legger beslag på relativt lite dyrka jord og er det dyret som best og i størst omfang utnytter beiteresursene i fjell og utmark. Sauehold i tillegg til annen produksjon er ofte avgjørende for at bruket kan opprettholdes som sjølstendig bruk.

Må saueholdet legges ned kan det derfor bli mange bruk som mister såpass mye av inntektsgrunnlaget at brukeren må se seg om etter annet arbeid og inntekt.

Saueholdet i fylket representerer i dag ca. 900 årsverk, men betyr i realiteten atskillig mer for sysselsettinga i dal- og fjellbygdene p.g.a. saueholdets marginale betydning for bruket som arbeidsplass.

1.ste håndsvrdien av kjøtt og ull fra saueholdet i fylket kan beregnes slik:

Årlig avkastning:

$$\begin{array}{ll} 80.000 \text{ v.f. sau a } 30 \text{ kg kjøtt} & = 2.400.000 \text{ kg kjøtt} \\ 80.000 \text{ v.f. sau a } 6 \text{ kg ull} & = 480.000 \text{ kg ull} \end{array}$$

Kjøtt:

Antatt verdi inkl.distriktstilskott: 45.50 kr. 2,4 mill.kg Kr. 109,2 mill.kr.

Ull:

$$\begin{array}{ll} \text{Antatt verdi inkl.distriktstilskott: } 45.- \text{ kr. } 480.000 \text{ kg} & = \underline{\text{Kr. } 21.6 \text{ mill.kr.}} \\ & \qquad \qquad \qquad \text{Kr. } 130.8 \text{ mill.kr.} \end{array}$$

Verdien av utmarksbeite som sauen tar opp:

$$80.000 \text{ v.f. sau a } 250 \text{ f.e.} = 20 \text{ mill. f.e.}$$

Dette tilsvarer 50.000 dekar dyrka jord a 400 f.e.

Beregnet verdi: 20 mill. f.e. a kr. 3,- = 60 mill. kr.

En halvering av saueholdet i fylket vil i beste fall bety et inntektstap for jordbruket i våre fjell- og dalbygder på 65 mill. kr./år.

Samtidig vil utmarksbeite til en verdi av 30 mill. kr. ikke bli høstet.

I tillegg kommer verdien av det sauens betyr for å opprettholde kulturlandskapet i fjellområdene.

For avlsarbeidet på sau vil det også få store konsekvenser der som sauetallet blir sterkt redusert - både fordi populasjonen blir mindre og dermed færre dyr å drive utvalg i, og fordi

værringsystemet kan bli vanskelig å opprettholde med uttynnet miljø og større avstander.

Tilskottet til nedføring av sau er i dag kr. 4,- pr. dyr og dag. Det er dessuten mulig å søke om ekstra tilskott dersom en kan dokumentere ekstra utgifter for å få gjennomført nedføringa. Men alt ekstraarbeidet nedføringa fører med seg gis det ikke noen, eller liten kompensasjon for.

Spørsmålet om differensiert tilskott etter nedføringstidas lengde er tatt opp med departementet.

Beito 15/2-89

Einar Høystad(sign) Olav Hellebergshaugen(sign)

Kolbjørn Jørstad(sign) Anders Svare(sign) Ivar Stonerud(sign)

Olav Haavi(sign)

Håkon Sigstad(sign)

fylkesagronom

sekretær

GJETERHUNDNEMDA I OPPLAND

ÅRSMELDING FOR GJETERHUNDNEMDA 1988.

Gjeterhundnemda har i meldingsåret bestått av:

Formann	Lars Romsås
Nest Formann	Knut N. Windingstad
Kasserer	Gunnar Randen
Sekretær	Tor Geir Ulstein

Nemda vil takke styret i Oppland Sau og Geitalslag for tilliten de har vist oss ved å godta budsjettet vårt, og latt oss disponere midlene.

Det har vært holdt 4 styremøter.

Den største oppgaven i år har vært NM i bruk av gjeterhund på Øyer 22.-23. november. Hele nemda har vært med i hovedkomiten, med L. Romsås som formann. Øyer og Fåvang Sau og Geitalslag var medarrangør. En visert til eget referat fra NM.

KURS:

Hver helg fra 24/6 til 28/8 har det fra kl.16.00 fredag til søndag kveld vært instruktør på Randsverk treningsbane. Ca. 25 hunder har benyttet seg av tilbudet, mange flere ganger.

Det har vært holdt kurs på Hadeland, med teori i vinter og praksis i sommer. Det deltok 8 hunder. Instruktør Andreas Groseth, Buskerud.

På Toten/Biri er det holdt kurs med 15 hunder. (10 personer uten hund.) Teori i vinter og praksis i sommer. Instruktør T.G. Ulstein.

På Lillehammer er det holdt kurs med 20 hunder.
Instruktør L. Romsås.

Det er holdt heltekurs i Skjåk og på Lesja. Det deltok 20 hunder.
Instruktør G. Randen.

Den 12.-14. august ble det holdt et meget vellykket weekend kurs på Skotten seterpensjonat, Fåvang.
Nemda stod for arrangementet og instruksjon.
30 hunder med familier deltok.

GJETERHUND PRØVER:

DM. på Toten 4/9 hos T.G. Ulstein. Dommer Per Lindholt. 19 hunder startet, 2 fikk bruksprov. Vinner L. Romsås med Chaco 87p.

DM. på Rogne 25/9 hos K.N. Windingstad. Dommer Gudmund Skotte. 22 hunder startet, 11 fikk bruksprov. Vinner T.G. Ulstein med Sheeba 87p.

GJETERHUNDNEMDA I OPPLAND

FM ble holdt på Jønsberg landbrukskole 9/10 i samarbeid med Hedmark Sau og Geitalslag.
9 hunder fra Oppland deltok.
4 hunder fikk 2. premie, 2 fikk 3. premie.
Fylkesmester 88 ble Knut N. Windingstad med Swipi.

I landskampen mellom Sverige og Norge i sommer deltok Knut N. Windingstad med Swipi.

I Norgesmesterskapet deltok Sverre Håvelsrød med Ted, Lars Romsås med Chaco og Knut N. Windingstad med Swipi fra Oppland.

Det er i 88 blitt 7 nye bruksprov på hunder fra Oppland, en stor fremgang.

Opplendinger har også deltatt på prøver i andre fylker, og omvendt.

ANNET:

4 personer har gått på dommerkurs:
K.N. Windingstad og G. Skotte, dommere,
L. Romsås og G. Randen, aspiranter.

Det har vært demonstrert gjeterhund på Landbruketsdag på Vinstra, det stod Lars Romsås for.

På sauedagen på Lium setra, Gausdal, viste Knut N. Windingstad og Gunnar Randen frem hundene sine til kommentarer fra Lars Romsås.

Gjeter hundnemda vil takke for samarbeidet i 1988, og ta fatt på 89 med krum hals.

Det har vært en enorm økning i interessen for gjeterhund og gjeterhundarbeid i Oppland i år, og det håper vi det vil fortsette med. Mange nye har kjøpt hunder av god avstamming, og arbeider seriøst med disse. Dette vil helt sikkert gi resultater.

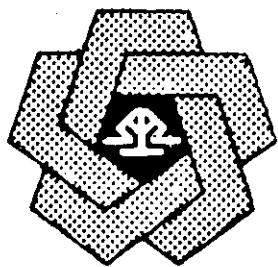
Gjeterhunden er saueholdets billigste driftsmiddel, kjøp hunder av god avstamming, av seriøse oppdrettere.
Kom gjerne med spørsmål til gjeterhundnemda.

Lars Romsås Knut N. Windingstad Gunnar Randen Tor Geir Ulstein

FOKUS Bank

2630 RINGEBU

tlf. 062/80633

Bruker du din lokale sparebank?
Konkurransedyktig både på innskudd og utlån!

Støtt bygdas eigen bank!

Valdres Sparebankgruppe

Vang Sparebank
2975 Grindaheim
Tlf. 063-67 001

Etnedal Sparebank
2890 Etnedal
061-20 001

Vestre Slidre Sparebank
2966 Slidre
063-43 002

Øystre Slidre Sparebank
2940 Heggenes
063-40 200

**Sparebankenes personkort
kan brukes som**
– betalingskort
– kredittkort
– miniBankkort

ÅRSMELDING FRÅ ROVDYRNEMNDA FOR 1988.

Oppland sau-og geitalslag si rovdyrnemnd for perioden 1988-89 vart valgt på styremøte 14/12-87.

Styret godkjente instruks for denne nemnda på møte 12/2-88.

Nemnda har hatt 1 møte, på Otta den 19/4-88. Der møtte hele nemnda inklusive varamenn. I tillegg møtte form. i Oppland sau-og geit-alslag Einar Høystad.

Det var enighet om at nemnda sitt forhold til viltnemnder/myndigheter skal vera godt og korrekt.

Som rådgjevande organ kom nemnda med følgjande utspill til fylkeslaget: Anbefaling om å undersøke mulighetene for at det offentlige kan dekke utgifter til skolering av "rovdyrobservatører" innen lokallaga. Dette p.g. av aukande rovdyrstamme og strenge dokumentasjonskrav.

Anmodning til styret om å støtte Hedemark sin modell for ei meir effektiv jakt på skadedyr.

Anbefaling til styret om å gå ut til lokallaga med tilrådning om å nytte standariserte skjema ved søknad om erstatning for ekstraordinære utgifter ved rovdyrangrep.

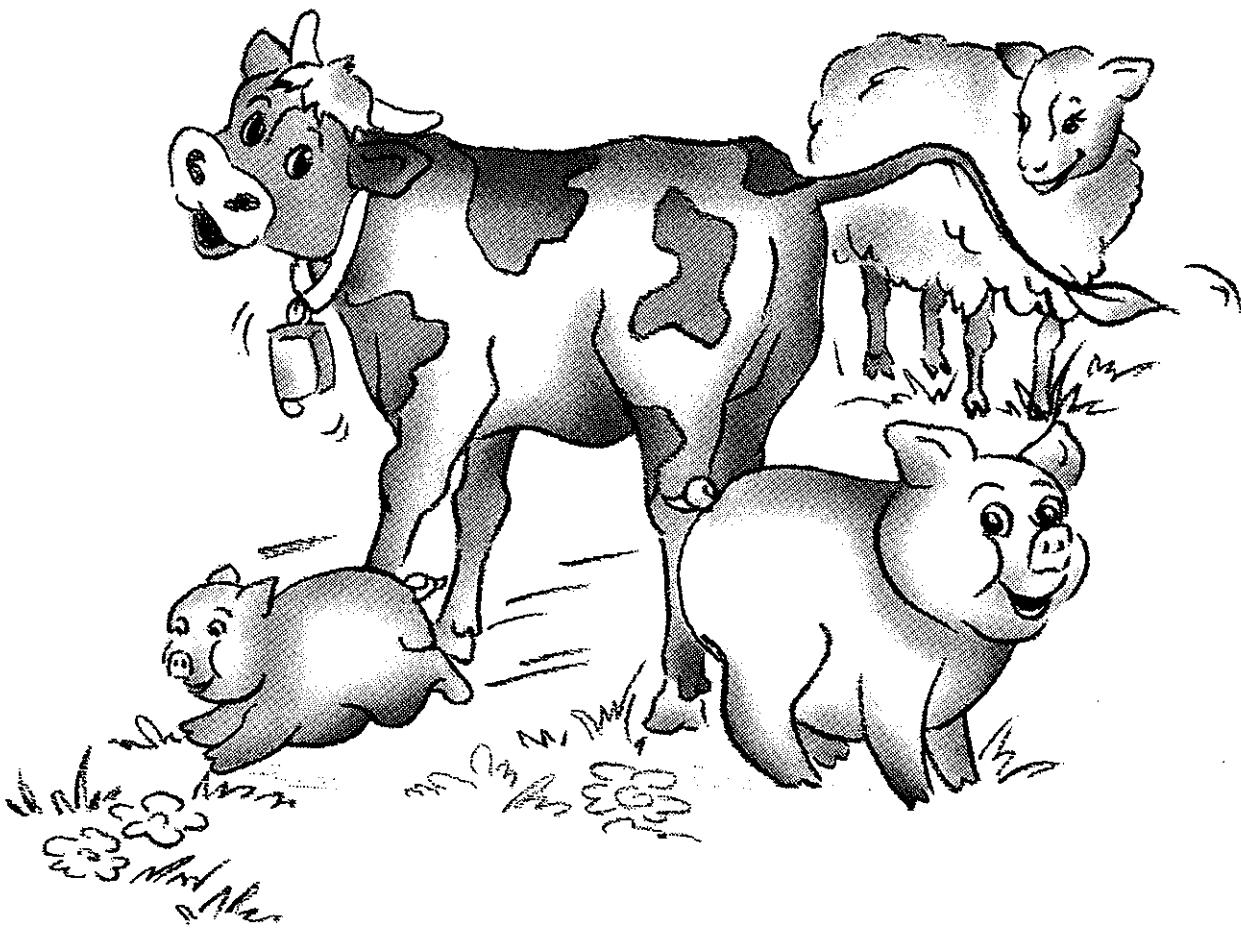
Nå gav 1988 mindre rovdyrplager enn vi hadde frykta i vårt fylke. Bjørnen i Sør-Gudbrandsdal slo neppe sau.- men i Nord-Gudbrandsdal (Lesja) er jerven sine innhogg fortsatt alt for store.

Nemnda har registrert og beklager at småfeholdet ikkje når fram med sine søknader om erstatning for ekstraordinære utgifter i samband med rovdyrangrep.

Det må arbeides for å endre regelverket slik at erstatning blir gitt til dei som er skadelidande.

NEMNDA.

KVALITET GIR TILLIT

FRA NÅ TORGERSEN IDA 16

Vi tilbyr deg som husdyrprodusent:

GRIS: – Samgris
– Norhybrid

STORFE: – Samkalv
– Leveranseavtale

SAU: – Likviditetslån – kåra værlam
– Ringleamlakting

For samtlige dyreslag tilbys rimelig
husdyrkontroll og veiledning.

FOS Fellesslakteriet

SARPSBORG
Tlf.: 031/54000

OSLO
Tlf.: 02/22 55 60

DU TJENER PÅ Å VÆRE MEDLEM!

REGNSKAP

402 OPPLAND SAU & GEITAVLSSLAG

	Note	HITTIL IAR
Notenr. : 01		
3112 TILSKOTT ARSMØTE		12.800,00-
Sum notenummer		12.800,00-
Notenr. : 02		
3610 ANNONSER / DIVERSE		1.590,00-
3612 REF.KJØREUTGIFTER		3.217,60-
Sum notenummer		4.807,60-
Notenr. : 03		
7310 KURS -6J. PRØVE/ANNONSE		6.958,50
7311 ANNONSER		3.976,58
7315 PORTO/TLF/HUSL./KOPIERING		5.777,00
Sum notenummer		16.712,08
Notenr. : 04		
7790 ANDRE KOSTNADER		9.536,40
Sum notenummer		9.536,40
Notenr. : 05		
8120 DISK.UTG O.A. BNK-KOSTN.		29,00
Sum notenummer		29,00
Notenr. : 06		
1030 8636 06 00477		141.716,90
Sum notenummer		141.716,90
Notenr. : 09		
2210 SKATTETREKK		4.267,00-
2280 SKYLD ARB,GIVERAVG		2.442,00-
Sum notenummer		6.709,00-
Notenr. : 11		
2910 EGENKAPITAL		134.312,98-
Sum notenummer		134.312,98-

REGNSKAP

402 OPPLAND SAU & GEITAVLSSLAG

	Note	HITTIL IAR
RESULTATREGNSKAP		
KONTINGENTER		79.460,00-
TILSKOTT	01	12.800,00-
ANDRE INNTEKTER	02	4.807,60-
SUM INNTEKTER		97.067,60-
FORMANNSGODTGJØRELSE		5.000,00
SEKRETÆRGODTGJØRELSE		12.075,00
BILGODTGJØRELSE		18.035,50
HONORAR REGNSKAP		500,00
HONORAR REVISJON		600,00
ARBEIDSGIVERAVGIFT		2.442,00
MØTEUTGIFTER		30.859,10
TILSKOTT GJETERHUNDNEMND		18.000,00
KURS/6J.HUNDPR. /ANN. /HUSL. M.V.	03	16.712,08
ANDRE KOSTNADER	04	9.536,40
SUM DRIFTSKOSTNADER		113.760,08
DRIFTSRESULTAT		16.592,48
RENTEINNTEKTER		17.416,40-
RENTEKOSTNADER/BANKPROV.	05	29,00
RESULTAT AV FINANSINNT/KOSTN		17.387,40-
RESULTAT (- D.SK)		694,92-
	Note	HITTIL IAR
BALANSE		
KASSE/BANK/POSTGIRO	05	141.716,90
SUM EIENDELER		141.716,90
SKATTETREKK/ARBEIDSG.AVGIFT	09	6.709,00-
SUM GJELD M.V.		6.709,00-
EGENKAPITAL	11	135.007,90-
SUM GJELD / EGENKAP		141.716,90-

Regnskap for "Driftsfondet" 1988.

Beholdning 1/1-88	Kr. 37.985,05
Renter for 1988	" 5.015,40
Beholdning 31/12-88.	<u>Kr. 43.000,45</u>
	<u>Kr. 43.005,45</u>

Beholdning i bank 31/12-88: Kr 43.000,45

Kvam 16/1-89. Håkon Sigstad (sign.)
kasserer

La pengene gro

Aktivt, moderne landbruk krever investeringer.
Du vet best hva du vil gjøre på garden din. Bygdas
egen bank vet best hvordan du skaffer pengene.

Stikk innom!

FRON SPAREBANK

REGNSKAP

401 VÆREGRANSKING/OPPL. SAU & GEIT

REGNSKAP

401 VÆREGRANSKING/OPPL. SAU & GEIT

RESULTATREGNSKAP

Note HITTIL IAR

SALG LIVDYR, SLAKT O.A.
TILSKUDD M.V.
ANDRE INNTEKTER

01 708.608,91-
02 584.770,00-
03 285,00-

SUM INNTEKTER

1.293.663,91-

LIVDYR: KJØP / BEHOLDN. ENDRING
TILSKOTT/FORINGSBIDRAG
DÝRLEGE/MEDISIN
KOSTNADER RINGLEDERE
KJØREGODTGJØRELSE
HONORARER/A. ARB.KRAFTKOSTN.
ANDRE KOSTNADER

04 605.600,00
05 268.770,00
06 7.550,22
07 42.269,00
08 261.764,50
09 12.734,00
10 6.639,74

SUM DRIFTSKOSTNADER

1.205.327,46

DRIFTSRESULTAT

88.336,45-

RENTEINNTEKTER
RENTEKOSTNADER
BANKKOSTNADER

45.786,41-
56,36
704,00

RESULTAT AV FINANSINNT/KOSTN

45.026,05-

RESULTAT (-O.SK./+U.SK.)

133.362,50-

BALANSE

Note HITTIL IAR

KASSE/BANK/POSTGIRO
FORDRINGER
ANDRE AKTIVA

09 685.457,81
10 9.351,48
11 436.000,00

SUM EIENDELER

1.130.809,29

KREDITORER
SKATTETREKK/ARBEIDSG. AVGIFT
FYLKESSKATTESJEFEN (M.V.A.)
ANNEN GJELD/PALØPNE KOSTN.

12 20.356,60-
13 4.664,00-
14 24.410,61
15 41.737,00-

SUM GJELD/PALØPNE KOSTN.
EGENKAPITAL

16 42.346,99-
17 1.088.462,30-

SUM GJELD / EGENKAP

1.130.809,29-

Note HITTIL IAR

Notenr. : 01

3010 SALG VERER LIV, AVG.PL.
3011 SALG VERER SLAKT, AVG.PL.
3012 SALG ULL

479.015,00-
228.275,34-
1.318,57-

Sum notenummer 708.608,91-

Notenr. : 02

3110 TILSKUDD FRA LANDSRADET
3111 ANDRE TILSKUDD

524.770,00-
60.000,00-

Sum notenummer 584.770,00-

Notenr. : 03

3620 ERSTATNINGER

285,00-

Sum notenummer 285,00-

Notenr. : 04

4010 KJØP VERER
4499 VARELAGERENDRING

611.600,00
6.000,00-

Sum notenummer 605.500,00

Notenr. : 05

4110 TILSKUDD RINGER
4011 FORINGSBIDRAG
4112 REFUSJON ULLPRØVER O.A.

67.270,00
181.000,00
20.500,00-

Sum notenummer 268.770,00

REGNSKAP

401 VÆREGRANSKING/OPPL. SAU & GEIT

REGNSKAP

401 VÆREGRANSKING/OPPL. SAU & GEIT

Note HITTIL IAR

Note HITTIL IAR

Notenr. : 06

5042 BODT.GJ. RING-LEDER	18.000,00
7325 MØTEUTG. RINGLEDER M.V.	23.499,00
7341 BILGODTGJ RINGLEDERE M.V.	770,00
<hr/>	
Sum notenummer	42.269,00

Notenr. : 07

5010 LØNN	8.850,00
5040 HONORAR REGNSKAP	1.500,00
5041 HONORAR REVISJON	1.000,00
5410 ARBEIDSGIVERAVGIFT	1.384,00
<hr/>	
Sum notenummer	12.734,00

Notenr. : 00

7790 ANDRE KOSTNADER	6.639,74
<hr/>	
Sum notenummer	6.639,74

Notenr. : 09

1030 8636 06 00493 FOKUS	685.457,81
<hr/>	
Sum notenummer	685.457,81

Notenr. : 10

1210 KUNDEFORDRINGER	9.351,48
<hr/>	
Sum notenummer	9.351,48

Notenr. : 11

1510 BEHOLDN. VÆRER	436.000,00
<hr/>	
Sum notenummer	436.000,00

Notenr. : 12

2210 SKATTETREKK	3.280,00-
2280 SKYLD. ARB.G.AVGIFT	1.384,00-
<hr/>	
Sum notenummer	4.664,00-

Notenr. : 13

2620 MELL. R.KTO BUKKEGRANSK.	41.737,00-
<hr/>	
Sum notenummer	41.737,00-

Notenr. : 14

2910 EGENKAPITAL	955.099,80-
<hr/>	
Sum notenummer	955.099,80-

Statusverdi av indeksværer og prøveværer pr. 31/12-1988.

Ring 41:	17 prøveværer a kr. 1000,-	Kr. 17.000,-
	4 eliteværer a kr. 2000,-	" 8.000,-
Ring 42:	21 prøveværer a kr. 1000,-	" 21.000,-
	5 eliteværer a kr. 2000,-	" 10.000,-
Ring 43:	15 prøveværer a kr. 1000,-	" 15.000,-
	3 eliteværer a kr. 2000,-	" 6.000,-
Ring 44:	16 prøveværer a kr. 1000,-	" 16.000,-
	3 eliteværer a kr. 2000,-	" 6.000,-
Ring 45:	16 prøveværer a kr. 1000,-	" 16.000,-
	3 eliteværer a kr. 2000,-	" 6.000,-
Ring 46:	15 prøveværer a kr. 1000,-	" 15.000,-
	3 eliteværer a kr. 2000,-	" 6.000,-
Ring 47:	18 prøveværer a kr. 1000,-	" 18.000,-
	3 eliteværer a kr. 2000,-	" 6.000,-
Ring 48:	17 prøveværer a kr. 1000,-	" 17.000,-
	3 eliteværer a kr. 2000,-	" 6.000,-
Ring 49:	20 prøveværer a kr. 1000,-	" 20.000,-
	5 eliteværer a kr. 2000,-	" 10.000,-
Ring 50:	24 prøveværer a kr. 1000,-	" 24.000,-
	5 eliteværer a kr. 2000,-	" 10.000,-
Ring 51:	14 prøveværer a kr. 1000,-	" 14.000,-
	3 eliteværer a kr. 2000,-	" 6.000,-
Ring 52:	21 prøveværer a kr. 1000,-	" 21.000,-
	5 eliteværer a kr. 2000,-	" 10.000,-
Ring 53:	20 prøveværer a kr. 1000,-	" 20.000,-
	4 eliteværer a kr. 2000,-	" 8.000,-

	Overført	Kr. 332.000,-
Ring 54:	11 prøveværer a kr. 1000,- 2 eliteværer a kr. 2000,-	Kr. 11.000,- " 4.000,-
Ring 55:	15 prøveværer a kr. 1000,- 3 eliteværer a kr. 2000,-	" 15.000,- " 6.000,-
Ring 56:	20 prøveværer a kr. 1000,- 4 eliteværer a kr. 2000,-	" 20.000,- " 8.000,-
Ring 59:	17 prøveværer a kr. 1000,- 4 eliteværer a kr. 2000,-	" 17.000,- " 8.000,-
Ring 60:	11 prøveværer a kr. 1000,- 2 eliteværer a kr. 2000,-	" 11.000,- " 4.000,-
		<u>Kr. 436.000,-</u> =====

REGNSKAP

Note HITTIL IAR

400 BUKKEGRANSKING/OPPL. SAV & GEI

Notenr. : 01

3011 SALG BUKKER SLAKT, AVG.PL 40.605,04-

RESULTATREGNSKAP Note HITTIL IAR

Sum notenummer 40.605,04-

SALG LIVDYR, SLAKT O.A. 01 40.605,04-
TILSKUDD M.V. 02 121.642,40-
ANDRE INNTEKTER 03 1.560,00-

Notenr. : 02

3110 TILSKUDD FRA LANDSRADET 121.642,40-

SUM INNTEKTER 163.807,44-

Sum notenummer 121.642,40-

LIVDYR: KJØP / BEHOLDN. ENDRING 04 15.900,00
TILSKOTT/FORINGSBIDRAG 05 109.155,00
INSEMINASJON 7.495,00
DYRLEGE/MEDISIN 9.174,10
KOSTNADER RINGLEDERE 06 14.636,20
KJØREGODTGJØRELSE 29.716,33
HONORARER/A. ARB. KRAFTKOSTN. 07 3.993,00
ANDRE KOSTNADER 08 11.124,78

Notenr. : 03

3610 LEIEINNT. BUKKER/SEMIN 1.560,00-

SUM DRIFTSKOSTNADER 201.194,41

Sum notenummer 1.560,00-

DRIFTSRESULTAT 37.386,97

Notenr. : 04

RENTEINNTEKTER 21.837,19-
BANKKOSTNADER 214,00

4010 KJØP BUKKER 31.000,00

RESULTAT AV FINANSINNT/KOSTN 21.623,19-

4499 VARELAGERENDRING 15.100,00-

RESULTAT (-D.SK. /+U.SK.) 15.763,78

Sum notenummer 15.900,00

BALANSE Note HITTIL IAR

Notenr. : 05

5042 GODTGJ. RING-LEDER 5.000,00

KASSE/BANK/POSTBØRDO 09 141.520,56
FORDRINGER 10 41.737,00
ANDRE AKTIVA 11 67.600,00

7325 MØTE-UTG. RING-LEDER 6.873,00

SUM EIENDELER 250.857,56

7341 BILGODTGJ. RINGLEDERE 2.763,20

Sum notenummer 14.636,20

KREDITORER 12 1.212,00
SKATTETREKK/ARBEIDSG. AVGIFT 12 1.015,00-
FYLKESSKATTESJEFEN (M.V.A.) 12 12.271,18

Notenr. : 06

5010 LØNN 1.5A

SUM GJELD/PALOPNE KOSTN. 12 12.468,18

5040 HONORAR REGNSKAP 1.500,00

EGENKAPITAL 14 263.325,74-

5041 HONORAR REVISJON 600,00

SUM GJELD / EGENKAP 250.857,56-

5410 ARBEIDSGIVERAVGIFT 318,00

Sum notenummer 3.993,00

Notenr. : 07

5010 LØNN 1.5A

FYLKESSKATTESJEFEN (M.V.A.) 12 12.271,18

5040 HONORAR REGNSKAP 1.500,00

SUM GJELD / EGENKAP 250.857,56-

5041 HONORAR REVISJON 600,00

Sum notenummer 11.124,78

Notenr. : 08

1030 8636 06 00485 FOKUS 141.520,56

REGNSKAP

400 BUKKEGRANSKING/OPPL. SAU & BEI

Note HITTIL IAR

Notenr. :	10	Notenr. :	12
1270 MELLOMR. VERGRANSK.	41.737,00	2210 SKATTETREKK	697,00-
	-----	2280 SKYLD. ARB.G.AVSIKT	318,00-
Sum notenummer	41.737,00	Sum notenummer	1.015,00-
Notenr. :	11	Notenr. :	14
1510 BEHOLDN. BUKKER	67.600,00	2910 EGENKAPITAL	279.089,52-
	-----		-----
Sum notenummer	67.600,00	Sum notenummer	279.089,52-

Statusverdi av ringbukker og indeksbukker pr. 31/12-1988.Ring 51. V. Slidre/Vang:

5 prøvebukker a kr. 700,-	Kr. 3.500,-
5 reserver/ventebukker a kr. 700,-	" 3.500,- Kr. 7.000,-

Ring 52. Vågå:

3 elitebukker a kr. 1000,-	Kr. 3.000,-
6 prøvebukker a kr. 700,-	" 4.200,-
12 reserver/ventebukker a kr. 700,-	" 8.400,- " 15.600,-

Ring 53. Beito, Ø. Slidre:

8 prøvebukker a kr. 700,-	Kr. 5.600,-
14 reserver/ventebukker a kr. 700,-	" 9.800,- " 15.400,-

Ring 55. Midt-Gudbrandsdal:

2 elitebukker a kr. 1000,-	Kr. 2.000,-
6 prøvebukker a kr. 700,-	" 4.200,-
15 reserver/ventebukker a kr. 700,-	" 10.500,- " 16.700,-

Ring 56. Dovre/Lesja:

1 elitebukker a kr. 1000,-	Kr. 1.000,-
6 prøvebukker a kr. 700,-	" 4.200,-
11 reserver/ventebukker a kr. 700,-	" 7.700,- " 12.900,-

I alt Kr. 67.600,-
=====

UTVIKLINGA I MEDLEMSTALET I OPPLAND SAU-OG GEITALSLAG

	1984	1985	1986	1987	1988
Lesja sau- og geitalslag	65	71	78	76	77
Lesjaskog	"	14	13	15	14
Dovre	"	67	61	78	76
Skjåk	"	38	33	22	31
Lom	"	79	80	109	105
Vågå	"	103	104	109	108
Sel	"	38	40	43	38
Heidal	"	29	29	30	30
Nord-Fron	"	165	168	173	165
Sør-Fron	"	83	91	90	89
Ringebu	"	73	81	82	78
Fåvang	"	106	107	109	103
Øyer	"	56	58	58	60
Tretten	"	18	17	15	14
Ø. Gausdal	"	25	23	24	21
V. Gausdal	"	53	56	59	57
Fåberg	"	125	124	121	120
Biri	"	44	46	52	52
Snerthingdal	"	27	27	30	29
Vardal	"	23	22	17	12
Ø. Toten	"	79	73	74	56
Toten III	"	46	44	46	46
Kolbu	"	65	70	68	61
V. Toten	"	41	35	31	24
Hadeland	"	113	109	102	100
S. Land	"	60	58	55	53
N. Land	"	53	53	59	56
Etnedal	"	62	57	49	40
Sør-Aurdal	"	105	102	100	95
Nord-Aurdal	"	70	70	79	71
V. Slidre	"	56	54	65	63
Ø. Slidre	"	100	106	104	96
Øya	"	23	30	30	25
Austvång	"	40	35	33	29
Vang	"	31	30	30	26

35-2180   35-2187   35-2239 -35-2128 -2012

Saugefôr du kan stole på

Riktig fôring av søya i tidsrommet mellom lamming og beiteslipp er uhyre viktig.

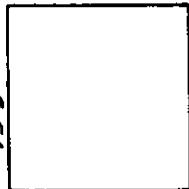
En god start for lammet gir god økonomi.
Legg grunnlaget for høstvekten med én fôrblanding.

BENYTT

FK Saugefôr 17,5%

Spesialfôr for søyer med lam.

FK SAUEFOR 17,5% får du på våre avdelinger og hos våre samarbeidende omsetningsledd.

Felleskjøpet Østlandet

STYRE, RÅD OG UTVALG INNAN OPPLAND SAU-OG GEITALSLAG.

Styret i Oppland sau-og geitalslag.

Formann: Einar Høystad,, 2630 Ringebu
N.formann: Kolbjørn Jørstad, 2942 Volbu
Styremedlem: Olav Hellebergshaugen, 2680 Vågåmo
Styremedlem: Anders Svare, 2680 Vågåmo
Styremedlem: Ivar Stenerud, 2847 Kolbu

Kasserar og sekretær: Håkon Sigstad, 2650 Kvam

Regnskapsfører: Ringebu&Fåvang regnskapslag, 2630 Ringebu.

Avlsrådet for geit.

Formann: Nils J.Lykken, Beito, varam. Lars A.Wangensten, Vang
Medlem: Kai Valbjør Løchen, Vågå, varam. Jorunn Lien, Dovre
Medlem: Gunnar Breivik, Røn, varam. Ola Jordhøy, Dombås
Medlem: Olav Haavi, Gjøvik.

Avlsrådet for sau.

Formann: Håkon Sigstad, Kvam, varam. Anders Svare, Vågåmo
Medlem: Anders Sørflaten, Etnedal, varam. Håkon Rogn, Biri
Medlem: Jon Ødegård, Ringebu, varam. Arne Pål Rusten, Øyer
Medlem: Olav Haavi, Gjøvik.

Geitavlsnemnd.

Formann: Ola Klypen, 2640 Vinstra
Medlem: Solveig Kvam, 2975 Grindaheim
Medlem: Oluf R.Kvålshagen, 2687 Bøverdalens.

Gjætarhundnemnd:

Formann:	Lars Romsås,	2643 Fåvang
Medlem:	Knut N.Windingstad,	2943 Rogne
Medlem:	Tor Geir Ulstein,	2840 Reinsvoll
Medlem:	Gunnar Randen,	2680 Vågåmo

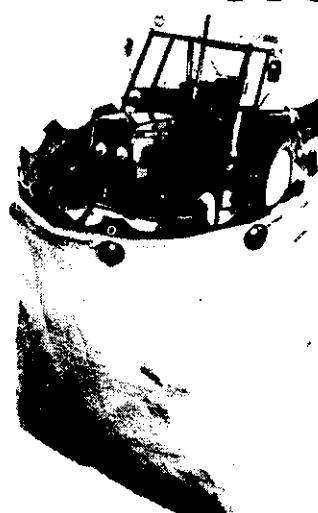
Varamedlemmer: Jan Halvorsrud, Kolbu og Arne Pål Rusten, Øyer.

Rovdyrnemnd:

Formann:	Eivind Fossum,	2636 Øyer
Medlem:	Gudmund Skotte,	2665 Lesja
Medlem:	Jørn Rødølen,	2670 Otta.

Varamedlemmer: Laurits Sønstebø, Dombås og Lars Romsås, Fåvang.

Vårt bidrag til landbruksoppkjøret

Legg sammen pris, deleservice og garanti - og sammenlign Zetor med andre.

ZETORGARANTIEN: 2 år eller 1200 driftstimer.
Det første året dekker garantien både arbeid og deler. Det andre året dekker den delene.

Zetor
– tar prisen

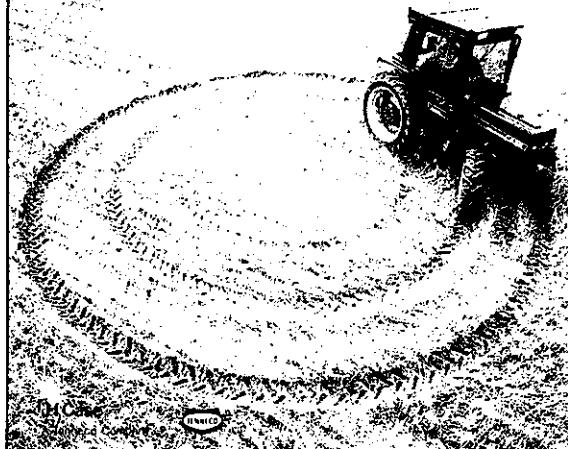
Autorisert forhandler:

MOTOKOV
NORGE AS

Bj. Bjørnsengt. 80, 3044 Drammen
Tlf. (03) 81 13 80

Ta innersvingen med CASE IH

85-serien har skikkelig trekraft og førerkomfort som du vil sette pris på. Case IH-traktorene er utstyrt med sentemontert 4-hjulstrekk og plan, beskyttet underside. Liten svingradius og god bakkeklaring betyr mye under norske forhold.

VELKOMMEN TIL PRØVEKJØRING

Jeg får 3-års garanti på alle traktorer et du trygg med Case IH

Importør: J.I. Case Norge A/S, 3050 Mjøndalen

Foto: Ola H. H. / Aktiebolaget Case International

LAGSNR. LAGSNAVN

05 Oppland sau- og geitalslag
05-001 Austvang sau- og geitalslag
05-002 Biri saualslag
05-003 Dovre sau- og geitalslag
05-004 Etnedal sau- og geitalslag
05-005 Fåberg sau- og geitalslag
05-006 Fåvang sau- og geitalslag
05-007 Hadeland saualslag
05-008 Heidal sau- og geitalslag
05-009 Kolbu saualslag
05-010 Lesja sau- og geitalslag
05-011 Lesjaskog sau- og geitalslag
05-012 Lom sau- og geitalslag
05-013 Nord-Aurdal sau- og eitalslag
05-014 Nord-Fron sau- og geitalslag
05-015 Nordre Land saualslag
05-016 Ringebu sau- og geitalslag
05-017 Saualslaget Toten III
05-018 Sel sau- og geitalslag
05-019 Skjåk sau- og geitalslag
05-020 Søndre Land sauavslag
05-021 Snertingdal saualslag
05-022 Sør-Aurdal saualslag
05-023 Sør-Fron sau- og geitalslag
05-024 Tretten sau- og geitalslag
05-025 Vang sau- og geitalslag
05-026 Vardal sau- og geitalslag
05-027 V. Gausdal sau- og geitalslag
05-028 V. Slidre sau- og geitalslag
05-029 V. Toten sauavslag
05-030 Vågå sau- og geitalslag
05-031 Ø. Gausdal sau- og geitalslag
05-032 Ø. Slidre sau- og geitalslag
05-033 Øye saualslag
05-034 Øyer Sau- og geitalslag
05-035 Ø. Toten saualslag

FORMANN

Einar Høystad, 2630 Ringebu
Tore Hovda, 2970 Øylo
Knut Steinstad, 2820 Biri
Martin Leren, 2663 Dovreskogen
Knut Lauvhaug, 2890 Etnedal
Karl Riise, Vingnes, 2600 Lillehammer
Ole Strandstadstuen, 2634 Fåvang
Tore Nilsen, 3521 Olum
Bård Jørn Brattberg, 2654 Faukstad
Jan Halvorsrud, Slette, 2847 Kolbu
Svein Romslo, 2666 Lora
Karl Sæther, 2668 Lesjaskog
Guttorm G. Myren, 2687 Bøverdalen
Arne Tønsager, 2910 Aurdal
Lars Lauvsletten, Kvikne, 2640 Vinstr
Arvid Enger, 2884 Aust-Torpa
Asgeir Haugstad, 2630 Ringebu
Bjørg Fodstad, 2857 Skreia
Leif Ola Rønningen, 2670 Otta
Susanne Ramstad Brenna, 2693 Nordberg
Olav Storsveen, 2864 Fall
Rudolf Hansen, 2829 Ø. Snertingdal
Ole Herman Bakken, 2930 Bagn
Oddmund Stebergløkken, 2647 Hundorp
Trond Buhaug, 2635 Tretten
Eivind Berge, 2975 Grindaheim
Børre Lilleengen, Gillerhaugen, 2834 Ny
Harald Ove Foss, 2627 Svartsum
Eivind Gunnar Myhre, 2967 Lomen
Nils E. Stokke, 2840 Reinsvoll
Liv Berge, 2680 Vågåmo
Tore Fjerdrumsmoen, 2621 Ø. Gausdal
Nils T. Windingstad, 2942 Volbu
Per Ingar Eldegard, 2977 Øye i Valdre
Odd Fossum, 2636 Øyer
Kåre Myrsveen, 2857 Skreia

LOM OG SKJÅK SPAREBANK

2686 LOM - TLF. (062) 11 001 - TELEFAX (062) 11 006. FILIAL SKJÅK: 2692 BISMO - TLF. (062) 14 266

skyhøy kvalitet

DX3 Serien

En smidig og kompakt traktorserie fra
48-75 hk DIN. To- og firehjulstrekkere.
30- og 40 km/t kjørehastigheter.

TLF. (062) 90 077 - 2640 VINSTRA

KVERNELAND

T-87-6

Importør: A.S Edv. Bjørnrud

**DEUTZ
FAHR**

**Kreftene
som gir resultater**

"Riktig forsikring er like viktig som 'god redskap!'"

Ikke to gårdsbruk er like. Og hvert enkelt gårdsbruk forandrer seg stadig i takt med modernisering eller omlegging. Derfor er landbruksforsikring et spennende arbeidsfelt for oss forsikringsfolk. I samarbeid med Norges Bondelag utvikler vi stadig

nye forsikringsprodukter og arbeider aktivt for å sikre gården som arbeidsplass. Ta kontakt med oss hvis du vil vite mer om hva vi kan tilby deg. For det skal aldri være slik at du først ved et eventuelt skadeoppgjør får vite om du er riktig forsikret.

Valdres Brannkasse
Hadeland Brannkasse
Gjensidige Vestoppland
Gudbrandsdal Gjensidige Brannkasse
Oppland Brannkasselag

Kvalitet fra jord til bord

Kvalitet er norsk landbruks trumfkort.
Grunnlaget for kvalitetsprodukter
legges på garden.

Reine, ferske og markedsnære produkter
på forbrukerens bord er
vårt felles ansvar.

La oss spille trumfkorta sammen!

Vi markedsfører GILDE kvalitetsprodukter.

HED-OPP